

Ecnebi memleketlerden idhal edilecek 55 bin ton kok kömürünün gümrük resminin indirilmesi hakkında kanun lâiyhası ve İktisad, Gümrük ve inhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/47)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/4091

1 - 8 - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ecnebi memleketlerden idhal edilecek 55 bin ton kok kömürünün gümrük resminin indirilmesi hakkında İktisad vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 2 - VII - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

55 bin ton kok kömürünün tenzilli gümrük resmi ile idhaline dair kanunun esbabı mucibesi

Geçen sene orman kanununun tatbik edilmesi münasebetile kâfi miktarda odun katiyatı yapılamamış olduğundan odun satışı azalmış buna mukabil kok kömürü sarfiyatı evvelki seneye nazaran yerli fabrikaların istihsal kabiliyetleri üstüne çıkmış olduğundan 20 bin ton kok kömürünün idhaline zaruret hâsıl olmuş ve Ankara Memurin kooperatif şirketi tarafından idhal edilerek memleketin mahrukat ihtiyacı karşılanmıştır. Sömikok fabrikasının geçen sene ağustos nihayetinde 35 bin ton stoku bulunmaktâ idi. Bu sene ise ağustos nihayetinde ancak 7 bin ton stoku bulunacaktır. Ayrıca geçen seneden bu seneye devredilmiş tüccar elinde takriben 14 bin ton ecnebi ve 20 bin ton da yerli kok kömürü stoku bulunduğu tahmin edilmektedir. Buna Sömikok fabrikasının bir senelik istihsalâtı olan 55 bin tonu da ilâve edersek önümüzdeki kış başlangıcından gelecek sene kış başlangıcına kadar, gazhanelerin kok istihsalı olan 30 bin ton ile beraber 126 bin ton kok kömürü, istihlâki karşılama üzere memlekette mevcut bulunacaktır.

Buna mukabil geçen senenin :

1 - Sömikok fabrikasının geçen sene kış mevsimi başında stoku	35 bin ton
2 - Sömikok fabrikasının senelik istihsalâtı	55 > >
3 - Tüccarların geçen sene hariçten getirib sattığı tahminen	20 > >
4 - Yerli gazhanelerin istihsalâtı	30 > >

140 bin ton

Sarfiyatına mukabil bu sene kok kömürü istihlâki % 30 fazla ile 182 bin tona baliğ olacağı tahmin edilmektedir.

Memlekette kömür darlığına mahal verilmemesi için bu sene takriben 55 bin ton kok kömürünün hariçten idhaline lüzum görülmektedir.

İdhal edilmesinde zaruret hâsıl olan bu 55 bin ton kok kömürü hali hazırda meri gümrük resmi ile idhal edildiği takdirde İstanbul cif fiati tonu takriben 15 - 16 lira olduğu halde bütün vergi, resim ve masraflarla İstanbulda depoda toptan satış fiati 30 lirayı geçmektedir. Halbuki sömi-

kok İstanbulda Kuruçeşmede depoda vasıta üzerinde teslim toptan tonu 21 lira olarak satılmaktadır. Bu suretle yerli ve ecnebi kok toptan satış fiyatları arasında hâsıl olan 9 liradan fazla fark çok yüksektir. Bu farkın daha makul bir hadde inmesi için ecnebi kok toptan satış fiati tonu 25 lirayı geçmeyecek surette gümrük resminin (7,5) liradan (2) liraya indirilmesi muvafık görülmektedir.

Bu takdirde ecnebi kok kömürünün cif fiati 16 lira ton olursa İstanbulda depoda toptan satış fiati :

Cif İstanbul fiati	16	lira/ton
Teklif edilen gümrük resmi	2	» »
Oktruva	0.2	» »
Dizbarko ve rıhtım	1.16	» »
	<hr/>	
	19.36	
Muamele vergisi	1.94	» »
Gümrük muamelesi ve masrafı	0.50	» »
Tahliye, depo ve sair masarif	1.00	» »
Finansman	1.00	» »
Tahmil	0.20	» »
Kâr	1.00	» »

İstanbulda depoda vasıta üzerinde 25.00 lira/ton

olacaktır.

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/47

Karar No. 4

29 - IV - 1939

Yüksek Reisliğe

Ecenebi memleketlerden idhal edilecek 55 bin ton kok kömürünün gümrük resminin indirilmesi hakkında İktisad vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 2 - VII - 1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması karar alınmış ve alman kanun lâyihası beşinci iğtima devresi sonunda İktisad vekili hazır olduğu halde tedkik, müzakere ve birinci maddesi tadilen kabul edilerek havalesi mucibince diğer encümenlere verilmiş ise de Meclisin, intihabın yenilenmesine karar vermesi üzerine Dahilî nizamnamenin 69 ncu maddesi mucibince hükümsüz kalmıştır.

Bu defa Hükümetin talebi ile işbu kanun lâyihası encümenimize havale edilmiştir.

Yeniden tedkik neticesinde eski encümenin aşağıdaki mazbatası aynen kabul edilmiştir:

Lâyihanın esbabı mucibesinden de anlaşılacağına göre orman kanununun tatbikından sonra

memlekette kok kömürü sarfiyatı birden bire yükselmiş ve mevcud kok istihsalâtı ihtiyacı karşılayamamıştır.

Yapılan hesablara göre memleketimizin senelik kok ihtiyacı yüz elli bin ton derecesinde olup mevcud sömük fabrikasile gazhanelerin istihsalâtı ise 90 - 95 bin ton kadardır ki bu hesaba nazaran hariçten şimdilik 50 - 60 bin ton kokun getirilmesi zarurî görülmüş ve Hükümetçe 2294 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden (55) bin ton kömürün idhaline ve mevzu gümrük resminin 7,5 liradan 2 liraya indirilmesine karar verilmiştir.

Keyfiyeti tedkik eden Encümenimiz lâyihanın mucib sebeplerini yerinde görmüş ve gümrük resminin tenziline aid İcra Vekilleri Heyeti kararını tasdik eden bağı kanun lâyihasını aynen kabule karar vermiştir.

Ancak 2294 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden alınan Heyeti Vekile kararı daha evvel meriyet mevkiine girmiş olduğundan lâyihamın birinci maddesi bu maksada göre tavih ve tadil edilmiştir.

Havalesi mucibince Gümrük ve inhisarlar encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İk. E. Reisi	M. M.	Kâtib
Giresun	Aydın	İzmir
İ. Sabuncu	N. Tapcuoğlu	

Ankara	Diyarbakır	Edirne
M. Eriş	V. N. Sünkitay	F. Balkan
Erzincan	Eskişehir	Gaziantep
S. Başotaç	E. Sazak	N. Pazarbaşı
Gümüşane	İçel	İzmir
E. Tör	Dr. M. Berker	B. Arıman
Kars	Niğde	Siird
K. Arıklı	Dr. R. F. Talay	N. Bekmen
Zonguldak		
H. Karabacak		

Gümrük ve inhisarlar encümeni

T. B. M. M.

G. ve İ. Encümeni

Esas No. 1/47

Karar No. 3

5 - V - 1939

Yüksek Reisliğe

Hariçten getirilecek 55 000 ton kok kömürünün gümrük resminin iki liraya indirilmesine dair İktisad vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 2 - VII - 1938 tarihli toplantısında kabul ve Yüksek Meclise arzı kararlaştıran kanun lâyihası beşinci devrenin infisahına binaen tekrar Encümenimize havale edilmekle Gümrük ve inhisarlar vekâleti müsteşarı ve Gümrükler umum müdürü ve İktisad vekâleti memuru hazır olduğu halde Encümenimizce müzakere ve tedkik edildi.

Hükümetin ve İktisad encümeninin gösterdiği mucib sebebler yerinde görülerek İktisad encümeninin tadili veçhile kanun aynen kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince Maliye encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

G. ve İ. E. R. N.	M. M.	Kâtib
İstanbul	İstanbul	Diyarbakır
S. Uraz	S. Uraz	C. Çubukçu
Çanakkale	Çorum	Çorum
Atıf Kamçıl	S. Köstekçioğlu	Ş. Baran
Denizli	Mardin	Niğde
F. A. Akça	S. Düzgören	Naim Erem
Sinob	Tunceli	Yozgad
H. Orucoğlu	M. Yenel	Ekrem Pekel
Kocaeli		
Ali Dikmen		

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas No. 1/47

Karar No. 11

30 - V - 1939

Yüksek Reisliğe

Hariçten getirilecek 55 000 ton kok kömürünün gümrük resminin indirilmesi hakkında İktisad vekilligince hazırlanmış İcra Vekilleri Heyetinin 2 - VII - 1938 tarihli toplantısında Yüksek

Meclise arzı kararlaştırılmış ve beşinci devre encümenleri tarafından müzakere ve tasvib edilmiş olan kanun lâyihası hükümsüz kalmış evrak arasında tekrar encümenimize havale olunmuştur.

Encümenimiz gerek lâyihanın mucib sebeblerini ve gerek İktisad encümeninin mütalealarını yerinde bularak;

Orman kanunu üzerine memlekette artan kok kömürü istihlakını karşılamak ve mevcut tarife ve resimlerin tatbiki halinde yerli ve eenebi kokun toptan satış fiyatları arasında hâsıl olacak büyük farkı makul bir hadde indirmek üzere 55 000 tonluk idhalât için gümrük resminin ton başına iki liraya indirilmiş olmasını muvafık görmüş ve 2294 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden İcra Vekilleri Heyetince bu hususta alınan 2/9154 sayılı kararı tasvibe lâyik bulmuştur.

Encümenimiz İktisad encümeni tarafından

tanzim edilen birinci maddeye bir «bağlı» kelimesinin ilâvesile bahsi geçen kararnamenin kanun lâyihasına raptını ve diğer maddelerin aynen kabulünü kararlaştırmıştır.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye En. Reisi	M. M.	Bu M. M. Kâtib
Ağrı		Rize
İhsan Tav		K. Kâni
Bursa	İstanbul	İzmir
Dr. G. Kahraman	A. Bayındır	Kâ. Dursun
Kayseri	Kırşehir	Kırklareli
Ö. Taşcıoğlu	İ. Özkan	H. Kuleli
Kocaeli		Manisa
İbrahim Tolon		F. Kurdoğlu

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 61

Esas No. 1/47

19 - VI - 1939

Yüksek Reisliğe

Eenebi memleketlerden idhal edilecek 55 000 ton kok kömürünün gümrük resminin indirilmesi hakkında olup Başvekâletin 1 - VIII - 1938 tarih ve 6/4091 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan ve Büyük Meclisin intihabatının yenilenmesi kararla hükümsüz kalan lâyihasının tekrar müzakere ve intacı Hükümetçe talep edilmekle İktisad, Gümrük ve inhisarlar ve Maliye encümenlerince yeniden müzakeresinden sonra mezkûr encümenlerin mazbatalarile birlikte Encümenimize havale edilmiş olmakla İktisad vekili Hüsnü Çakır hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu:

1938 yılı zarfında memleketin kok kömür ihtiyacını karşılamak üzere hariçten getirilmesi kararlaştırılan 55 000 ton kömürün iç piyasa fiyatlarile mütevazin olmasını temin için gümrük resminin 7,5 liradan iki liraya indirilmesi hususunda 2294 sayılı kanuna müsteniden İcra Vekilleri Hey-

etince ittihaz edilmiş olan kararın tasdikı maksadile hazırlanmış olan kanun lâyihası Encümenimizce de muvafık görülerek Maliye encümeninin hazırladığı metin aynen kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu:

Reis	R. V.	M. M.
İsparta	Kayseri	Trabzon
M. Ünsal	F. Baysal	S. Day
Kâtib		
İstanbul	Çanakkale	Elâzığ
F. Öymen	R. Bulayırık	A. F. Altay
İstanbul	Kastamonu	Kayseri
G. B. Göken	T. Coşkan	S. Serim
Kocaeli	Muş	Muş
A. S. Akbaytuğan	Ş. Ataman	H. Yalman
Yozgad		
A. Sungur		

... ..

... ..

... ..

... ..

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ecnabi memleketlerden idhal edilecek 55 bin ton kok kömürünün gümrük resminin indirilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Ticaret mukavelesi veya modüs vivendi akdetmeyen Devletler ülkesinden Türkiyeye yapılacak idhalâta memnuiyetler veya tahdid veya takyidler tatbikına dair 2294 sayılı kanunun birinci maddesinin verdiği salâhiyete istinaden 2/9154 sayılı İcra Vekilleri Heyeti kararı mucibince kok kömürünün bir tonundan alınmakta olan (7,5) lira gümrük resmi Ankara memurun kooperatif şirketi tarafından idhal edilecek 55 bin ton kok kömürü için (2) liraya indirilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına Gümrük ve inhisarlar vekili memurdur.

2 - VII - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Dr. T. R. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	Ş. Kescibir
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Rana Tarhan	F. Kurdoğlu

İKTİSAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Harıçten idhal edilecek 55 bin ton kok kömürünün gümrük resminin 7,5 liradan 2 liraya tenziline dair İcra Vekilleri Heyetince verilen kararın tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 2294 sayılı kanunun birinci maddesinin verdiği salâhiyete istinaden gümrük tarifesinin 694/B pozisyonuna dahil kok kömüründen alınmakta olan 7,5 lira gümrük resminin 2 liraya indirilmesine dair İcra Vekilleri Heyetince 2 - VII - 1938 tarihinde verilen 2/9154 sayılı karar tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — Hükümetin ikinci maddesi aynen

MADDE 3 — Hükümetin üçüncü maddesi aynen

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Hariçten idhal edilecek 55 000 ton kok kömürünün gümrük resminin 7,5 liradan iki liraya tenziline dair İcra Vekilleri Heyetince verilen kararın tasdikine dair kanun lâyhası

MADDE 1 — 2294 sayılı kanunun birinci maddesinin verdiği salâhiyete istinaden gümrük tarifesinin 694/B pozisyonuna dahil kok kömüründen alınmakta olan 7,5 lira gümrük resminin iki liraya indirilmesine dair İcra Vekilleri Heyetince 2 - VII - 1938 tarihinde verilen bağlı 2/9154 sayılı karar tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — Hükûmetin ikinci maddesi aynen

MADDE 3 — Hükûmetin üçüncü maddesi aynen

KARARNAME

Orman kanununun tatbikına başlanması üzerine istihlâkâtı fazlaşan kok kömürünü memleketimizdeki fabrikaların istihsalâtı karşılayamıyacağı anlaşıldığından kok kömürü için mevzu ton başına 7,5 lira gümrük resminin, hariçten idhali zarurî görülen ve Ankara Memurin kooperatifi tarafından getirilecek olan 55 bin ton kömüre münhasır olmak üzere, 2 liraya indirilmesi, İktisad vekilliğinin 25 - VI - 1938 tarih ve 8/7116/27024 sayılı tezkeresi ve Maliye vekilliğinin 1 - VII - 1938 tarih ve 23279/20870 sayılı mütaleanamesi üzerine 2294 sayılı kanun hükmüne tevfikân İcra Vekilleri Heyetince 2 - VII - 1938 tarihinde onanmıştır.

